

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии шурои диссертатсионии 6D.KOA-021-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба диссертатсияи Шодиматова Малика Каримбердиевна дар мавзӯи «Хусусиятҳои луғавӣ-маъноӣ ва сохтҳои истилоҳоти тиббӣ дар забони матбуоти тоҷик», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.02.01 – **Забони тоҷикӣ пешниҳод шудааст**

Диссертатсияи Шодиматова Малика Каримбердиевна ба таҳлилу таҳқиқи хусусиятҳои луғавию маъноӣ ва сохтҳои истилоҳоти тиббӣ дар забони матбуоти тоҷик бахшида шудааст. Аҳамияти ин кори диссертатсионӣ, пеш аз ҳама, аз он иборат аст, ки бори аввал дар диссертатсия хусусиятҳои лексикӣ семантикӣ ва этимологии истилоҳоти тиббӣ дар забони тоҷикӣ, роҳу воситаҳои сохтани истилоҳоти тиббии забони тоҷикӣ дар асоси маводи фаровони забони матбуоти муосири тоҷик мавриди таҳқиқ қарор дода шудаанд.

Мубраммияти таҳқиқоти мазкур дар он зоҳир мегардад, ки истилоҳоти тиббӣ дар асоси маводи ВАО дар забоншиносии тоҷик ба омӯзиши дақиқ ва таҳқиқоти монографӣ ниёз дорад ва он метавонад ба масъалаҳои баҳсноки истилоҳсозӣ ва истилоҳнигорӣ равшанӣ андозад. Инчунин омӯзиш ва баррасии вижаҳои забони васоити ахбори омма ҳамчун инъикоскунандаи вазъи кунунии забони адабии тоҷикӣ ба мо имкон медиҳад, ки аз таҳаввулоти сохториву маъноӣ ва дастурии забони адабӣ, аз ҷумла истилоҳоти тиббӣ огоҳ бошем. Дар рисола хусусиятҳои гуногуни истилоҳоти тиббӣ дар забони тоҷикӣ, роҳу воситаҳои калимасозӣ ва муайян намудани мавқеи воситаҳои истилоҳсозӣ дар ташаккули таркиби луғавии забони тоҷикӣ мавриди омӯзиш ва таҳлилу баррасӣ қарор гирифтаанд.

Ба риштаи таҳқиқ кашидани роҳҳои сохта шудани истилоҳоти тиббӣ, нақши вожаҳои асли ва иқтибосӣ дар ташкили истилоҳоти тиббии милли аз масоили дигари таҳқиқшаванда дар кори диссертатсионии Шодиматова Малика Каримбердиевна мебошад. Дар ин замина унвонҷӯй мавқеъ, корбурд, густариш ва гардишпазирии истилоҳоти тиббиро арзёбӣ карда, ҷойгоҳи истилоҳоти тиббиро дар забони ВАО ҳамчун инъикосгари забони адабӣ муайян намудааст. Аз ин рӯ, таҳқиқи мавзӯ ва масъалаҳои мазкур кори муҳим ва судманд дониста мешавад.

Навгони илмӣ диссертатсия аз он иборат аст, ки ин таҳқиқот дар

самти таҳлили истилоҳоти тиббии забони воситаҳои ахбори омма пажӯҳиши аввалин буда, қаблан таҳлили истилоҳоти тиббӣ бо назардошти хусусиятҳои луғавию маъноӣ ва сохтории забони матбуот мавриди омӯзиш қарор дода нашудааст. Таҳлили маводҳои фаровон барои муайян кардани роҳи воситаҳои калимасозӣ ва семантикаи ташаккули истилоҳоти тиббӣ, омӯзиши масъалаҳои назариявӣ ва амалии истилоҳоти бахши тиб мусоидат намудаанд. Инчунин дар рисола таҳқиқи луғавию маъноӣ ва сохтории истилоҳоти тиббии забони матбуот бори аввал мавриди таҳлилу баррасӣ қарор дода шуда, дар чараёни таълифи рисола хусусиятҳои этимологии истилоҳоти тиббӣ ва қолабҳои асосии калимасозии давраи қадим ва баъзе воситаҳои калимасозии имрӯза муайян карда шудаанд.

Қанбаи татбиқ ва арзишу аҳамияти амалии таҳқиқ, пеш аз ҳама, дар он аст, ки натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ метавонанд ҳамчун замина ва асоси назариявӣ барои омӯзиши минбаъдаи истилоҳоти илмӣ истифода шаванд. Инчунин маводҳои ҷамъовардашуда ва натиҷаҳои таҳлили он барои истифода дар назария ва амалияи тарҷума мусоидат намуда, бахусус хангоми таҳияи луғатҳои соҳавии тиббӣ, муҳовараҳои дузабонаи тиббӣ маводи муҳим мебошанд. Хулосаҳои илмӣ таҳқиқот барои дарки дурусти истилоҳот, бартараф намудани баъзе ғалатҳои истифодаи истилоҳоти тиббӣ ва ислоҳи тарҷумаҳои носоҳеҳ имконият медиҳанд.

Натиҷаҳои илмӣ рисолаҳо барои таҳияи китобҳои дарсӣ, дастурҳои таълимӣ-методӣ истифода бурдан мумкин аст. Инчунин маводҳои таҳқиқот барои гузаронидани машғулиятҳои амалӣ оид ба назария ва амалияи тарҷума барои тайёр намудани мутахассисони бахши тарҷумонӣ ва рӯзноманигорони соҳавии бахши тиб аҳамияти зиёд дорад.

Диссертатсия ба талаботи бандҳои 31, 33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад. Саҳми шахсии доктараи дарёфти дараҷаи илмиро дараҷаи дарки масъалаҳои дар диссертатсия баррасишуда, натиҷаҳо ва хулосаҳои асосии кор, мукаммалоти ба ҳимоя пешниҳодшуда ва мустақил ифода шудани нуктаи назари ӯ нисбат ба мавзӯи таҳқиқ таъйид мекунад.

Мавзӯ ва мазмун таҳқиқи диссертатсионӣ бо шиносномаи ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ мувофиқ мебошад.

Натиҷаҳои асосӣ, хулосаҳои таҳқиқ ва тавсияҳои муаллиф дар 11 мақола, аз ҷумла 3 мақола, ки дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи

Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъб расидаанд, инъикос ёфта, бо мазмун ва мавзӯи диссертатсия бевосита алоқаманд мебошанд. Автореферати диссертатсия ва мақолаҳои нашркардаи унвонҷӯ фарогири мазмуну муҳтавои диссертатсия мебошанд. Мақолаҳои илмӣ интишорёфтаи муаллиф ва таъдоди маводи ҷопшуда ба талаботи бандҳои 34 ва 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ мувофиқат менамоянд.

Дар диссертатсияи Шодиматова Малика Каримбердиевна истифодаи мавод бидуни ишора ба муаллиф ё маъхаз ба назар намерасад. Ин аз риоя шудани банди 37-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ гувоҳӣ медиҳад.

Дар хулосаи диссертатсия дастовардҳои таҳқиқ ва моҳияти масъалаҳои меҳварӣ зикр ёфта, дурнамои мавзӯи кори диссертатсионӣ таъйин шудааст. Аҳаммияти таҳқиқ, навгониҳои илмӣ диссертатсия ва арзиши амалии онро ба назар гирифта, комиссияи экспертӣ ба чунин хулоса омад, ки диссертатсияи номзодии Шодиматова Малика Каримбердиевна кори таҳқиқии анҷомёфта буда, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад ва онро барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ ба ҳимоя пешниҳод кардан мумкин аст.

Комиссияи экспертӣ дар асоси банди 60-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ пешниҳод менамояд:

1. Диссертатсияи Шодиматова Малика Каримбердиевна дар мавзӯи «Хусусиятҳои луғавӣ-маъноӣ ва сохтори истилоҳоти тиббӣ дар забони матбуоти тоҷик» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-021-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон тариқи овоздиҳии ошкоро ба ҳимоя қабул гардад.

2. Комиссияи экспертӣ муҳаққиқони зеринро, ки корҳои илмӣ-таҳқиқонашон ба ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ мувофиқатдоранд, ба ҳайси муқарризони расмӣ пешниҳод менамояд:

– **Раҳматуллозода Саҳидод Раҳматулло** – доктори илмҳои филологӣ, узви вобастаи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, Раиси Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;

– **Амлоев Аминҷон Ятимович** – номзоди илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи забони тоҷикии Муассисаи таълимии байнидавлатии маълумоти олии Донишгоҳи (славянӣ) Россия бо Тоҷикистон;

3. Ба сифати муассисаи пешбар **Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ**

Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни пешниҳод мешавад.

4. Барои гузоштани эълони Ҳимоя, матни диссертатсия ва автореферати он дар сомонаҳои Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

5. Барои чопи автореферат бо ҳукуқи дастнавис ва тавзеъ гардидани он ба суроғаҳои таъйиншуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи эксперти:

доктори илмҳои филологӣ,
узви шӯрои диссертатсионӣ

Моҳира Мадиброҳимовна
Мирзоева

Аъзои комиссияи эксперти:

доктори илмҳои филологӣ,
узви шӯрои диссертатсионӣ

Султон Ҳасан
Баротзода

доктори илмҳои филологӣ,
узви шӯрои диссертатсионӣ

Нурхон Гадоев

«30» июни соли 2025.